

שולחן ערוך ורמ"א יו"ד סי' קס

בבא מציעא סט

עניין: לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה

רבי ראובן מרגליות משפטי גר תושב הערה י'

י"ד) ולא עוד כי אם שהישראל לא יוכל לאמר אי אשתי במ"ונו יב"הוקתו אך מצוה עליו שילווה לו בקבלו ממנו טובת הנאה אבל בכל זאת שבקו את מי שאינו מקבל ריבית גם מעבדים ראה מכות כ"ד ע"א וא"מלי ה"ו ה"ה ס"ע לא היו משבחים המבטלה ראה ט"ו א"ח ס"י תקפ"ח ס"ק כ"ה הארכתי בספרי עמודי אור ישם ובי"ר כי לא-נאמר כי אם לזרזו להלוות גם להנכרי הצריך להלוואה יראה בהאב"בנאל ע"ה"ת פ"י תצא כ"ג ט"ז ושכתב כי לכל האומות לבר הטבע אימית אסור להלוות כריבית שלא נקראו נכרים ככתוב לא תתעב אדומי כי אה"ך היא ובהנהיגי לשיע י"ד הסברתי בענין זה (כ"ס" ק"ס ס"ע ט"ז) שישת האומרים שלא אסרה תורה כי אם ריבית הבא מלוה למלוה ולא בשיש סרסור ביניהם מוכא ברמ"א שם וראה בהנהיגי מנחת פתים ישם ובבבלי כ"מ ס"ט ע"ב אמר רבא ישרי ל"י לאיניש וכו"י וישם ק"י ע"ב בענין בר הל"ן כי במקום אשר כוונה תורה על אינו ישראל מציו שכתבה לישין בן נכרי כמו ומקנת כסף מכל בן נכרה כל בן נכר לא יאכל כי וכו"י בן נכר לא הקריבו כלומר איש אשר ממקור הולדתו נכרי הוא לך ונכ"ל ביה גם מומר האומר לעין א"ב"י אתה לא מן נכרי אתם שמצינו כי נאמ"י גם על מי שאינו א"ב"י כמו הלא נכריות נחשבנו לו בראשית ל"א ט"ו לעם נכרי לא ימשול למכירה שמות כ"א ח' שהכוונה לישראל אה"י כן מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכרי רות ב' יו"ד ובאלו ומעחה אחר שנקטה תורה בהיתר ריבית סגנון לנכרי תשיך הוציאו מזה יסוד לשטתם כי לא אסרה תורה לאיש אשר אין לו מכיר ומדוע שינלה לפניו צערו ויבקש ממנו לעמוד לו בעת צרתו ולהחזיק בו המצוה ומוכרה הוא לבקש סרסור שישתדל בעדו אם כ"ע"פ ידי סרסור תתפרסם הלוואתו ראה תוס' עבודה זרה ט"ו ע"א ד"ה ישרי הן נכרי הוא לו גם היא והתורה תורה הצושה מראש כי לאיש כזה יסובב נזק יותר גדול אם יאסר לו ליתן קובת הנאה ובוה בא"תי דברי חכמנו ע"ה בהנהיגי ה' ע"א מאי רעות רבות וצרות ישאאל אמר זה ממציא מעות לעני בשעת דחקו וכו"י וראה בתוס' שש שתמהו הן להיוסך אמרו ביבמות ס"ג ע"א כי המלוה מעות לעני בשעת דחקו עליו הכתוב אומר או תקרא וה' יענה אמנם כבר העיר הר"י בן בתוס' שש על השתנות הסגנון בין המצויה להמלוה ולדעתי ההבדל יטביניהם הוא כי המלוה כלומר מכיסו לעני בשעת דחקו עח"כ או תקרא וה' יענה אבל המצויה מעות לעני כלומר אינו מלוה מכיסו אך הוא סרסור שמצויה לו מעות היא המסיב לו רעות רבות וצרות כי הצריך להלוואה מוכרה ליתן ריבית ובצדק המצויה על זה וזו לעלעלי לא שכיח לחלחא שכיח?

ט"ז (ט) (י) מותר לומר לחבירו הילך זוז ואמור (י) לפלוני שילוני ו"אפילו לבן המלוה מותר לומר בן * (לב) והוא שיהא כ"א גדול (י) (לג) ואינו סומך על (י) שלחן אביו: הגה [ל"ד] (י) יש אומרים (י) דאסור למלוה ליקח ממקבל זה הזוז שלא יצאו להערים כ"ב [לה] ב"ג [ט"ז] (י) יש אומרים (י) דמותר לישראל לומר לחבירו ישראל לך והלוה לי מעות מפלוני ישראל רבית ומותר בג' לתת אחר כך הרבית לשלם להצילו לו דלא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד לזה המלוה והשלם אינו עושה שום איסור דהאי רבית לאו דידיה הוא (י) (י"ט) וא"י משום ששלחו

של אדם כמותו (י"א) כ"ד (י"ט) אין שליח לדבר עזירה ואין לפרסם הדבר צפני עם הארץ (י"ט) וכן עיקר אף על גב ד"יש מפקפקין (י"ד) (י"ט) צהיתר זה ומחמירים לאסרו יש לסמוך עליו לעת הצורך [ל"ז] (י) ומכל מקום חס הלוה קבל המעות

תורה תמימה פרשת בהר

קצ"ט) ומפרש בגמרא דלאפוקי אם אומר אדם לחבירו הילך זוז והלוה עשרה דנרים לפלוני או כשאומר אדם לחבירו הילך זוז ואמור לפלוני שילוני וטעם הדיוק הוא מלשון לו דמיותר, ודריש לו שבאה הרבית מהלוה להמלוה, משא"כ מקבל הרבית מאדם אחר או שעושה כן ע"פ בקשת אחד מאוהביו אף כי ההוא מקבל שכר על זה. וטעם הדבר בזה נראה ע"פ המבואר בפסוק הקודם דאינו אסור רבית בכלל רק באופן שיש נשך ותרבית היינו נשך להלוה שנחסר לו מעות, ותרבית להמלוה שאצלו נתרבה מעות, אבל באופנים אלו שציינו אין שני הפרטים אלה ביחד, כי באופן הראשון אין הלוה נחסר ובאופן השני אין המלוה מתרבה, ודו"ק. ועל פי המבואר נראה ברור. כי אין קיום למש"כ איזו פוסקים ע"פ יסוד דין זה לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה, דאין איסור רבית הנותן מלוה למלוה ע"י שליח, כי תפסו באור הלשון רבית הבאה מלוה למלוה, מידו לידו בלי אמצעי, ולפי מש"כ אין כונת הגמרא כלל לזה אלא כפי שציינו, ולבד שאין כל טעם בהיתר רבית ע"י שליח, דמאי שנא, וע' ביו"ד סי' ק"ס סעיף ט"ז הובא דעה זו ואיזו מאחרונים השיגו עליה ואיזו קיימה, ורבו הפלפולים בזה, ולפי מש"כ אין כל מקום כלל וכלל להסתפק בזה, אחרי דכונת הגמרא בזה מוסבת לענין אחר, ודו"ק.